

І. В. Кобута,

к. е. н., провідний науковий співробітник, НДІ економіки та менеджменту агропромислового виробництва, Національний університет біоресурсів та природокористування України

ДРУГИЙ РІК УКРАЇНИ У СОТ: АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА НОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ АПК*

У статті наведено результати аналізу тенденцій у зовнішній торгівлі сільськогосподарськими товарами за підсумками другого року країни у СОТ, визначено напрями модернізації державної політики підтримки сільського господарства та інші актуальні завдання для аграрного сектора національної економіки внаслідок членства України у СОТ.

The article presents results of an analysis of tendencies in foreign trade of agricultural goods in the second year of Ukraine's membership in the WTO, proposals on modernization of state support of agriculture and other tasks for agrarian sector of national economy in connection with membership in WTO.

Ключові слова: результати членства у СОТ, державна підтримка сільського господарства, заходи "зеленої скриньки", роль галузевих асоціацій.

Key words: results of membership in WTO, state support of agriculture, green box measures, role of branch associations.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сама подія вступу України до СОТ, другу річницю якого вже відзначила країна, — це, безперечно, серйозний виклик для суспільства, бо передбачає спроможність влади та бізнесу дотримуватися зобов'язань перед СОТ; сприймати та вміло використовувати нові поняття та знання з міжнародної торгівлі, розуміти угоди та існуючі внутрішні процедури Організації. Економічна оцінка підсумків двох років членства країни у СОТ дозволить визначити його вплив на аграрний сектор, сформулювати пріоритетні завдання для уряду та аграрного бізнесу з метою подолання негативних наслідків та кращого використання вигод від членства країни у Організації.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Різні аспекти впливу приєднання України до СОТ на аграрний сектор економіки досліджувалися у наукових працях Кваші С.М. [7], Осташко Т.О. [9], Сеперович Н.В. [10], Шпичака О.М.

[11]. Разом з тим, аналіз результатів другого року членства України у Організації та вивчення питання пріоритетних напрямів аграрної політики залишаються актуальними темами наукового дослідження, які мають важливе практичне значення для агропромислового комплексу в умовах членства країни у СОТ.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

У статті автор ставить наступні цілі: 1) на основі аналізу тенденції у зовнішній торгівлі сільськогосподарськими товарами оцінити результати другого року країни у СОТ для аграрного сектора; 2) визначити напрями модернізації державної підтримки сільського господарства та інші актуальні завдання для аграрного сектора внаслідок членства України у СОТ.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Результати другого року членства у СОТ для АПК. Порівняно з першим роком членства обсяги експорту сільськогосподарської про-

* Статтю підготовлено на основі доповіді автора під час круглого столу "Два роки України у СОТ: наслідки для агропромислового комплексу України", який був організований Міністерством аграрної політики України та проведений 18 червня 2010 р. у м. Києві.

дукції у вартісному виразі зменшилися на 17 відсотків. Незважаючи на це, такий результат можна вважати успішним, бо: по-перше, протягом року спостерігався позитивний тренд у обсягах експорту сільськогосподарської продукції, завдяки сприятливій ціновій кон'юнктурі на зернові, олійні культури та соняшникову олію; по-друге, значне збільшення експортних поставок, яке спостерігалось у перший рік членства у СОТ, було частково пов'язане з піковими цінами на продовольство у світі внаслідок світової продовольчої кризи 2007—2008 рр.

У загальній структурі експорту частка сільськогосподарської продукції збільшилась з 20% у першу річницю приєднання до Організації, до 23% — у другу. До членства у СОТ ця частка була на рівні 12—13% [8, с. 8].

Причини такого збільшення експортних поставок сільськогосподарської продукції можна пояснити наступними чинниками:

- високі врожаї зернових та олійних культур у 2008—2009 рр.;
- сприятлива цінова кон'юнктура на світових ринках;
- девальвація гривні у 2008—2009 рр. також підвищила конкурентоспроможність українських товарів;
- через фінансову кризу ставки фрахту стали суттєво нижчими, ніж до кризи;
- зняття старих та незапровадження українським Урядом протягом двох років членства країни у СОТ нових кількісних обмежень експорту можна вважати одним з найбільш позитивних наслідків приєднання до Організації.

Прогнози щодо масованого увезення продовольчих товарів внаслідок лібералізації митного режиму імпорту як наслідок членства України у СОТ, як у перший, так і у другий рік членства України, не виправдались.

У період з червня 2009 р. по березень 2010 р. порівняно з аналогічним попереднім періодом вартість імпортованої продукції груп 01-24 УКТ ЗЕД зменшилась на 17%, причому скорочення обсягів торкнулось майже всіх товарних груп, крім 07 УКТ ЗЕД (овочі, коренеплоди), 08 УКТ ЗЕД (плоди та горіхи, цитрусові) та 17 УКТ ЗЕД (цукор і кондвироби з цукру). Найбільше зменшився імпорт продукції групи 02 УКТ ЗЕД (м'ясо та харчові субпродукти) — на 55%. Дана продукція викликала найбільше занепокоєння у перший рік членства України у Організації, через те що була основним чинником 19-відсоткового збільшення продовольчого імпорту (порівняно з аналогічним періодом до СОТ) — 81% у структурі загального приросту імпорту. Головною причиною масованого імпорту м'ясної продукції у перший рік членства України у СОТ було не зниження імпортних тарифів, а внутрішній дис-

баланс між виробництвом та споживанням м'ясної продукції [8, с. 14].

Спостерігається продовження тенденції нарощування обсягів імпорту свіжої овочевої та плодово-ягідної продукції. За перший рік членства порівняно з періодом до СОТ їх імпорт збільшився у 2,6 та 2,2 рази відповідно. За другий рік членства порівняно з першим таке збільшення становило 25% та 4%. Зростання зумовлене, головним чином, ненасиченим внутрішнім попитом на овочі та фрукти, особливо у зимово-весняний період, через проблеми із зберіганням продукції вітчизняного виробництва. Це зростання пояснюється також більшою доступністю фруктів та овочів, що не вирощуються в Україні через природно-кліматичні умови, яка є наслідком зниження ставок імпортних мит після вступу України до СОТ.

Зростання у два рази імпорту продукції групи 17 УКТ ЗЕД (цукор і кондвироби з цукру) у вартісному виразі було зумовлено дефіцитом внутрішнього споживання та високими цінами на цукор у світі. Так, за період з червня 2009 року по березень 2010 р. було увезено 89 тис. тонн білого цукру за ціною 566 дол. США/т проти 37 тис. тонн за ціною 492 дол. США/т за аналогічний минулий період [8, с. 14]. Для задоволення внутрішнього попиту та покриття дефіциту можливим було увезення цукру-сирцю з тростини для подальшої переробки у межах тарифної квоти, але через високі ціни на цукор-сирець на світових ринках та неузгоджену позицію між Міністерством економіки України та Міністерством аграрної політики України вона не була використана повністю. При вступі до СОТ Україна взяла зобов'язання надати тарифну квоту на увезення цукру-сирцю з тростини (код згідно з УКТ ЗЕД 170111) у розмірі 260 тис. тонн із збільшенням до 267,8 тис. тонн у 2010 р. Міністерство економіки України розподілило квоту в січні 2009 р., але ліцензії на його увезення розпочало видавати тільки у серпні 2009 р. З вересня в Україні починається сезон виробництва цукру із вітчизняного цукрового буряку, тому цукор-сирець з тростини у обсязі 40 тис. тонн був завезений тільки в грудні. У результаті обсяг тарифної квоти було використано лише на 15 %.

Для поліпшення ситуації у зовнішній торгівлі необхідно перенаправляти товарні потоки у галузі, де виробляються товари з більш високою доданою вартістю, що в цілому дозволило б диверсифікувати ризики. Наприклад, перспективним для України є розвиток крупнотоварного виробництва у м'ясній та молочній галузях. Це дало б змогу виправити внутрішній дисбаланс між сільськогосподарським виробництвом і споживанням та розвивати перспек-

тивні напрями експорту. Позитивним прикладом є досвід українських виробників м'яса птиці, які у сегменті свіжої або охолодженої птиці майже витіснили імпорتنу продукцію з внутрішнього ринку, а з 2007 р. розпочали крупнотоварні експортні поставки, причому майже подвоюючи їх щорічно.

2. Одним із важливих завдань для АПК внаслідок вступу до СОТ є модернізація державної політики підтримки сільського господарства.

У Програмі економічних реформ Президента України визначено серед необхідних кроків: "удосконалення системи субсидування для підвищення конкурентоспроможності сектора відповідно до Угоди про сільське господарство СОТ (переорієнтація субсидування на напрями, відповідно до "зеленої скриньки" за методологією СОТ)" [5].

Більшість "зелених" бюджетних коштів у країні спрямовується на фінансування загальних послуг, особливо на підготовку кадрів для аграрної сфери, послуги з перевірок загально-го характеру (насіннєві інспекції, ветеринарна служба), науково-дослідні роботи. Але "зелені" програми можуть бути і у вигляді прямих платежів безпосередньо сільгоспвиробникам. До 2009 р. лише 5% загальної суми програм "зеленої скриньки" припадало на такі прямі платежі. У інших країнах-членах СОТ прямі виплати сільськогосподарським виробникам, які відповідають критеріям "зелених" програм, становлять від загальної суми "зеленої скриньки": у Китаї — 15%, США — 17%, Канаді — 56%, Європейському Союзу — 73%¹.

Державна підтримка страхування. За умови значного навантаження "жовтих" програм на СВП в Україні, державну підтримку страхування для сільськогосподарських підприємств можна трансформувати у "зелену" програму, бо чинний механізм субсидування страхування згідно з Законом України "Про державну підтримку сільського господарства України" відноситься до заходів "жовтої скриньки" [3].

Компенсація страхових платежів відноситься до категорії субсидій "незвільнених від зобов'язань по скороченню" згідно із класифікацією СОТ і включається до СВП. Вона являє собою здешевлення виробничих витрат, бо страхові платежі включаються до собівартості сільськогосподарської продукції. На відміну від компенсації державою страхових внесків, фінансова участь держави у виплатах на відшкодування збитків від стихійних лих буде відноситися до заходів "зеленої скриньки". Тому за умови значного навантаження "жовтих" програм на СВП в Україні державну

підтримку страхування для сільськогосподарських підприємств можна трансформувати у "зелену" програму. Так, Угода про сільське господарство СОТ передбачає можливість віднесення програм з відшкодування збитків сільськогосподарських виробників від стихійних лих до "зеленої скриньки", якщо вона відповідає наступним критеріям, які визначені у параграфі 8 (а-е) Додатку 2, зокрема таким:

а) право на виплати визначається на основі втрат виробництва, які перевищують 30% від середнього виробництва за останній трирічний період;

б) виплати повинні відноситися лише до втрати доходів, поголів'я худоби, землі або інших факторів;

в) виплати повинні компенсувати не більше, ніж повну вартість відшкодування таких втрат і не повинні передбачати вимог щодо виду або обсягу майбутнього виробництва;

г) виплати, що здійснюються під час стихійного лиха, не повинні перевищувати рівня, який є необхідним для запобігання або мінімізації подальших втрат, які визначено у параграфі (б) вище;

д) у випадках, коли виробник отримує у той самий рік виплати за цим параграфом та параграфом 7 (страхування доходів та гарантування безпеки доходів), загальна сума таких виплат повинна бути до 100 відсотків від загальних втрат виробника [6, с. 54—55].

Стихійне лихо — це аномальне явище, тому пропонується встановити межу аномальних втрат, тобто відхилення від норми. Наприклад, право на отримання таких виплат на відшкодування збитків від стихійних лих визначається на основі втрат виробництва, які перевищують 30% (або 40%) від середнього значення виробництва за три роки з останнього п'ятирічного періоду, з якого виключаються найменший і найбільший показники. Середнє значення виробництва за три роки можна назвати "гарантований рівень виробництва", забезпечений певним рівнем технологічного забезпечення окремого господарства. У разі падіння врожаю нижче гарантованого рівня більше, ніж на 30% (або 40%), фермер має право на одержання відшкодування. Розмір відшкодування також може бути установлений не у 100% розмірі, а 70—80% понесених втрат.

Ефект підтримки від фінансової участі держави у відшкодуванні збитків буде більш вагомим, ніж субсидування страхових платежів, бо суми відшкодування значно більші, ніж страхові платежі. Наприклад, у Канаді діє програма страхування врожаю, яка відноситься до "зеленої

¹ Власний розрахунок автора статті на основі нотифікацій з внутрішньої підтримки, які були надані країнами-членами Організації до Секретаріату СОТ.

скриньки". Ця програма направлена на стабілізацію фермерських доходів через мінімізацію економічного ефекту від втрат врожаю, спричинених стихійними лихами — посуха, град, мороз, повінь, шкідники. Фермери сплачують страхові премії у повному обсязі до Фонду програми у обмін на адекватний захист від стихійних лих. Програма реалізується кожною провінцією окремо, але федеральний уряд бере на себе певну частину фінансової відповідальності. Так, п'ять провінцій мають угоди щодо перестраховування з федеральним урядом, дві провінції отримують перестрахові покриття від приватного сектора, а федеральний уряд поділяє витрати на перестраховування з провінціями.

Дотації на 1 голову худоби. У 2009 р. з'явився новий захід підтримки згідно з Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки агропромислового комплексу в умовах світової фінансової кризи" від 22.12.2009 р. № 1782-VI, а саме: "сума ПДВ, яка сплачується до бюджету переробними підприємствами всіх форм власності за реалізовані ними молоко та молочну продукцію, м'ясо та м'ясопродукти та іншу продукцію переробки тварин і птиці, закуплених у живій вазі (шкури, субпродукти, м'ясо-кісткове борошно), спрямовується до спеціального фонду державного бюджету з подальшим використанням на здійснення доплат на одну корову, наявну на 1 січня відповідного року" [1].

Закон України № 2254-VI "Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників" переніс дію нового заходу підтримки на 2011 рік [2]. Тобто у 2010 р. було збережено субсидування через переробні підприємства згідно зі статтею 11.21 Закону України "Про податок на додану вартість": "сума податку на додану вартість, що повинна сплачуватися до бюджету переробними підприємствами всіх форм власності за реалізовані ними молоко та молочну продукцію, м'ясо та м'ясопродукти, у повному обсязі спрямовується виключно на виплату дотацій сільськогосподарським товаровиробникам за продані ними переробним підприємствам молоко і м'ясо в живій вазі" [4].

По-перше, сума ПДВ, яка акумулюється переробними підприємствами від реалізації молока та м'яса, а потім спрямовується на виплату дотацій сільськогосподарським постачальникам-виробникам молочної та м'ясної сировини, щорічно досягає 2—3 млрд грн.

По-друге, сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету сільськогосподарськими підприємствами усіх форм власності, які не обрали спеціальний режим оподаткування діяльності у сфері сільського, лісового господарства та ри-

бальства, передбачений статтею 81 Закону "Про податок на додану вартість", і на загальних підставах вважаються платником ПДВ, за реалізовані ними молоко, худобу, птицю, вовну, а також за молочну продукцію та м'ясопродукти, вироблені у власних переробних цехах, повністю залишається у розпорядженні цих сільськогосподарських підприємств і спрямовується на підтримку власного виробництва тваринницької продукції.

По-третє, традиційно на підтримку галузі тваринництва виділяються дотаційні кошти на "жовті" програми підтримки виробництва тваринницької продукції. Таким чином, продуктивний СВП у сумі 3-х вищевказаних видів підтримки по молоку та м'ясу за умови одночасного їх запровадження у будь-якому році після базового періоду може перевищувати продуктивний СВП базового періоду (2004—2006 рр.), відповідно і базовий загальний СВП, тим більше, що сума дотацій через механізм ПДВ залежить від постійно зростаючих фактичних цін реалізації сільськогосподарської продукції.

Із тексту статті (статті 11.21 Закону України "Про податок на додану вартість", абзац 3) не зрозуміло, на які цілі буде видаватися така дотація, адже від цільового спрямування та порядку виділення коштів залежить віднесення тієї чи іншої програми до "зеленої", "блакитної" чи "жовтої" скриньки згідно з класифікацією СОТ.

Для уникнення ситуації перевищення продуктивного СВП та загального СВП, зв'язаного зобов'язаннями перед СОТ, Міністерство аграрної політики України може підготувати порядок виділення бюджетних коштів на здійснення доплат на одну корову, наявну на 1 січня відповідного року (згідно з абзацем 3 статті 11.21.) таким чином, щоб цей порядок задовольнив критерії прямих виплат виробникам "зеленої скриньки" Угоди про сільське господарство (УСГ), а саме: пар.5 Додатку 2 УСГ.

Згідно із пар. 5 "Прямі виплати виробникам" підтримка, яка надається через прямі виплати (або доходи, від отримання яких уряд відмовляється) виробникам, для якої вимагається звільнення від зобов'язань по зменшенню підтримки, повинна відповідати основним критеріям, які визначено у пар. 1 Додатку 2 УСГ, а також специфічним критеріям, які застосовуються до окремих видів прямих виплат, як це визначено у пар. 6—13 Додатку 2 УСГ. У випадку, коли звільнення від зобов'язань по зменшенню підтримки вимагається для нового виду прямих виплат, який не передбачено у пар. 6—13, він повинен відповідати критеріям (б)-(д) параграфу 6, а також загальним критеріям, зазначеним у параграфі 1 Додатку 2 УСГ. Згідно з пар.1

заходи з внутрішньої підтримки, для яких вимагається звільнення від зобов'язань по зменшенню підтримки, повинні задовольняти основну вимогу, згідно з якою вони не повинні справляти спотворювального впливу на торгівлю, виробництво або такий вплив повинен бути зведений до мінімуму.

"Доплати на 1 корову, наявну на 1 січня відповідного року" — це новий вид підтримки в Україні, тому, щоб бути віднесеним до програм "зеленої скриньки", він повинен відповідати всім наступним критеріям (б)—(д) пар.6 "Підтримка доходу, не пов'язана з виробництвом" Додатку 2 УСГ, а саме:

— (б) сума виплат у будь-якому даному році не повинна мати відношення або базуватися на виді продукції або обсязі її виробництва (включаючи поголів'я худоби), яке веде виробник у будь-якому році після базового періоду;

— (в) сума таких виплат у будь-якому даному році не повинна мати відношення або базуватися на цінах, чи то внутрішніх, чи світових, на товар, що є результатом будь-якого виробництва, яке здійснюється у будь-якому році після базового періоду;

— (г) сума таких виплат у будь-якому році не повинна мати відношення або базуватися на факторах виробництва, які використовуються у будь-якому році після базового періоду;

— (д) для отримання таких виплат здійснення виробництва не є обов'язковим [6, с. 53].

Тільки при дотриманні всіх цих критеріїв з'явиться можливість віднести доплати на 1 голову корови до категорії програм "зеленої скриньки".

Або для запобігання включення до СВП, ця нова підтримка має відповідати критеріям "блакитної скриньки", а саме: пар. 5 статті 6 частини IV УСГ. Якщо виплати на худобу здійснюються на чітко визначену кількість голів, то прямі виплати за такою програмою будуть відноситися до програм обмеження виробництва і не підпадатимуть під дію зобов'язань стосовно програм "жовтої скриньки". Крім того, такі виплати повинні здійснюватися на 85% або менше відсотків від базового рівня виробництва. Механізм цих прямих виплат потребує визначення базового періоду (наприклад, 3—4 роки за період, отримання дотацій від переробних підприємств), реєстрації виробників (сільськогосподарських підприємств, фермерів, особистих підсобних господарств) для участі у такій програмі субсидування, визначення базового рівня виробництва, фіксації поголів'я для подальших виплат та визначення фіксованої ставки прямих виплат на 1 голову корів. В умовах виплати таких прямих платежів має бути зазначено, що ці виплати не є прив'язаними до поточного чи майбутнього виробництва або

ціни будь-якого виду продукції. Унаслідок цих виплат ні один із сільськогосподарських товарів не отримує вигоду, оскільки не передбачено вимог стосовно обов'язковості виробництва для отримання цих прямих платежів. Разом із запровадженням цієї нової схеми прямих платежів необхідно припинити виплати на 1 голову за приріст поголів'я молочного та м'ясного напряму продуктивності, бо поєднання цих виплат буде порушувати дотримання критеріїв пар. 5 статті 6 УСГ або пар. 6 Додатку 2 УСГ.

Складність запровадження подібних програм прямих платежів в Україні є більше не технічного характеру, а вона лежить у площині сприйняття подібної ідеології як вітчизняними виробниками, так і урядом, насамперед державними контролюючими органами.

3. Використання можливостей нового Доського раунду переговорів для отримання Україною вигод від нових домовленостей — ще одне із важливих завдань для АПК на сучасному етапі розвитку. Початок нового раунду багатосторонніх переговорів було зроблено під час четвертої Міністерської конференції СОТ у листопаді 2001 р. (Катар, Доха). Україна приєдналася до переговорів Доського раунду на сьомому році тривалості цих багатосторонніх переговорів. Тому Україна повинна враховувати вже всі попередні домовленості та компроміси, до яких вдалися країни-члени СОТ, щоб зрушити з місця переговори, які повинні були закінчитися ще у 2005 р. У той же час на поточному етапі переговорів раунду "Доха-Розвиток" Україна може висловити загальне враження від попередніх домовленостей та свою власну думку відносно окремих положень тексту модальностей, підготувавши повідомлення до Секретаріату СОТ стосовно своєї переговорної позиції.

Україні необхідно наполягати на відокремленні ще однієї категорії країн, крім розвинутих країн (developed) та країн, які розвиваються (developing), та на розповсюдженні окремих положень модальностей на цю нову категорію країн, особливо це стосується нових положень специфічного та диференційного режимів, нового механізму захисних заходів (СЗМ)², нових положень щодо програм "зеленої скриньки". Наприклад, можна запропонувати включити до тексту модальностей нову категорію країн "emerging economies" ("країни, в яких розвивається ринкова економіка"), зазначивши список таких країн-членів СОТ, включаючи Україну.

4. Трете важливе завдання — це формування нових підходів у співпраці бізнесу та уряду в умовах членства в СОТ. Уряд має допомогти

бізнесу в захисті національних інтересів, бо має можливість вести переговори, а бізнес — надавати для успішності переговорів достовірну професійну інформацію. Для цього самі асоціації повинні мати спеціалістів із міжнародної торгівлі із знанням угод та процедур СОТ, а при ініціюванні та підготовці законопроектів не пропонувати заходів, які явно не відповідають домовленостям СОТ, та консультиватися з експертами з цих питань.

Громадські галузеві об'єднання повинні більш активно залучатися до участі у заходах, які проводить сама Світова організація торгівлі. Так, на 7-й Міністерській конференції, яка відбулася у Женеві наприкінці 2009 р., було акредитовано 152 неурядові організації, а брали участь 362 представники від 128 громадських об'єднань. Від України була лише урядова делегація. І жодне із наявних в Україні понад 60 аграрних громадських галузевих об'єднань не було акредитовано для участі у цьому заході, тоді як з Канади — 33, США — 12 сільськогосподарських асоціацій, навіть із Росії, яка поки не є членом СОТ, були представники двох громадських організацій.

Будь-яка громадська організація може подати до СОТ позиційний документ стосовно актуальних питань, які розглядаються у межах торговельної організації. Щомісячно список позиційних документів від неурядових організацій, що отримані Секретаріатом СОТ, розповсюджується для інформування урядів країн-членів СОТ, а на сайті Організації є архів у вільному доступі. Також доступним для неурядових організацій є щомісячний електронний бюлетень новин СОТ. Секретаріат СОТ збільшив кількість зустрічей з неурядовими громадськими організаціями (НГО) з метою інформування їх стосовно результатів всіх основних засідань, а графік таких брифінгів повідомляється на веб-сайті СОТ. Щорічно СОТ організовує для громадських неурядових організацій Форум для громадськості. Останній форум відбувся 15—17 вересня 2010 року на тему "Сили, що формують світову торгівлю"³ [12].

Статус членства України у СОТ має спонукати неурядові громадські організації, у т.ч. громадські галузеві організації, які представляють інтереси аграрного бізнесу, до більш активної участі у заходах СОТ та до більш широкого її пізнання.

ВИСНОВОК

Проведена автором статті оцінка результатів другого року членства у СОТ для АПК дозволила визначити найважливіші завдання цього-

дення для аграрної політики та аграрного бізнесу України, серед яких: модернізація державної політики підтримки сільського господарства у напрямі переорієнтації "жовтих" програм на "зелені"; використання можливостей раунду "Доха-Розвиток" для посилення позиції країни у СОТ та захисту інтересів національного аграрного сектора; підвищення фахового рівня аграрних асоціацій у питаннях міжнародної торгівлі та більш активна їх участь у заходах СОТ.

Література:

1. Закон України "Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки агропромислового комплексу в умовах світової фінансової кризи" від 22 грудня 2009 р. № 1782-VI // Урядовий кур'єр. — 2009. — № 245 (31.12.2009).
2. Закон України № 2254-VI "Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки сільськогосподарських товаровиробників" // Голос України. — 2010. — 102 (05.06.2010).
3. Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України" від 24 червня 2004 року № 1877-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 49 (03.12.2004). — ст. 527.
4. Закон України "Про податок на додану вартість" // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 21. — ст. 156
5. Програма економічних реформ на 2010-2014 роки/ Комітет з економічних реформ при Президентові України // http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf
6. Результати Уругвайського раунду багатосторонніх торговельних переговорів: тексти офіційних документів. — К.: Вимір: Секретаріат Міжвідомчої комісії з питань вступу України до СОТ, 1998. — 520 с.
7. Кваша С.М. Вступ до СОТ: перспективи для аграрного сектора економіки України // Облік і фінанси АПК. — 2008. — № 3. — С. 16—21
8. Кобута І., Жигadlo В., Лужанська Т. Другий рік України у СОТ: тенденції у зовнішній торгівлі товарами та аналіз виконання зобов'язань. — К.: Видавництво "Гнозіс", 2010. — 80 с.
9. Осташко Т.О. Приєднання до СОТ: перспективи і загрози для аграрного сектора України // Економіка і прогнозування. — 2003. — № 3. — С. 138—149.
10. Сеперович Н.В. Пріоритети державної підтримки галузі тваринництва в умовах СОТ // Облік і фінанси АПК. — 2008. — № 3. — С. 40—45
11. Шпичак О.М. Економічні проблеми АПК України при входженні в СОТ // Науковий вісник НАУ. — 2008. — № 119. — С. 12—19.
12. http://www.wto.org/english/forums_e/public_forum10_e/public_forum10_e.htm
Стаття надійшла до редакції 16.09.2010 р.

² англ. мовою SSM — Special Safeguard Mechanism.

³ англ. — "The Forces Shaping World Trade".